

Revisionsstrategi - komplettering

*Marks kommun
2019 – 2022*

Fastställd 2019-04-16

Revisorernas uppdrag i Marks kommun

Den förtroendevalda revisionens uppdrag regleras i kommunallagens 12 kap. I uppdraget ingår att:

- Årligen **granska** all verksamhet som bedrivs inom nämndernas ansvarsområden i den utsträckning som följer av God revisionsssed.
- **Pröva** om verksamheten sköts på ett *ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt*, om *räkenskaperna är rättvisande* samt om nämndernas *interna kontroll är tillräcklig*.
- Revisorernas uppdrag i **kommunala bolag och stiftelser** är i stort sätt detsamma men den främsta skillnaden är att en lekmannarevisor inte granskar räkenskaperna. Det uppdraget har yrkesrevisor. Uppdraget att granska bolagets interna kontroll har såväl lekmannarevisorerna som yrkesrevisor. (Med yrkesrevisor åsyftas i detta fall den revisor som arbetar med den finansiella revisionen.)

Ändamålsenlighet
&
ekonomisk
tillfredsställelse

Rättvisande
räkenskaper

Intern kontroll

- Verksamheten lever upp till ägarens/fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt gällande lagstiftning och föreskrifter.
- Verksamheten genomför sitt uppdrag med tillgängliga resurser.
- Styrelsen/nämnden har en styrning och uppföljning mot mål och beslut.
- Verksamheten skapar avsedd effekt för de medborgare som berörs av verksamheten.

- Den externa redovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ekonomisk ställning.
- Årsredovisning och delårsrapport är upprättade i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed.

- Kontrollen är aktiv och ändamålsenlig, dvs. att den förebygger, upptäcker och åtgärdar.
- Arbetet med den interna kontrollen är strukturerat samt integrerat i organisation, system och löpande arbete.

Risikanalyser

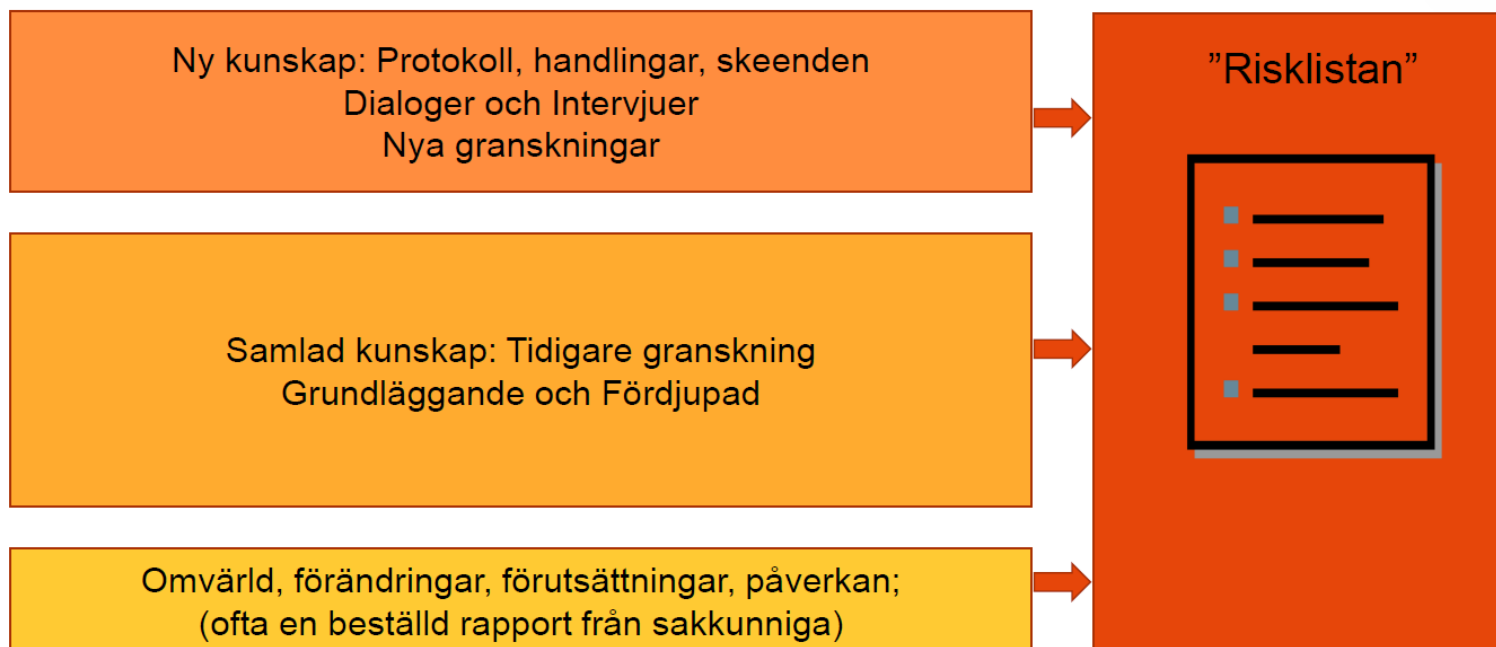
Syftet med risikanalysen är att identifiera risker i verksamheterna, funktioner och processer som kommunen har. En kommuns uppgift är att bistå medborgare med verksamhet, service och stöd, infrastruktur och säkerhet. Risker i detta sammanhang är de företeelser som äventyrar möjligheten att genomföra denna uppgift.

- Riskanalysen syftar till att säkerställa att **rätt saker granskas** – dvs det som är mest väsentligt och förknippat med mest risker.
- En väl genomförd riskanalys **minimerar risken** för felaktiga bedömningar och uttalanden i revisionsberättelsen.
- Identifierade risker ska ha koppling till revisionsuppdraget och ansvarsprövningen.
- Riskanalysen ska utgå från en helhetssyn.

Risikanalyser

Risikanalyser består av två delar. Den första delen är att identifiera vilka risker som finns inom väsentliga verksamheter, funktioner och processer, utifrån den kunskap som inhämtas från verksamheten och från omvärlden. Detta leder fram till en förteckning över riskerna, en **”Risklista”**.

Årlig granskning

Årlig granskning avser all granskning som genomförs varje år. Den årliga granskningen delas in i två delar:

Grundläggande granskning:

- Granskningen ger underlag för att bl.a. bedöma styrelsens och nämndernas
 - måluppfyllelse, resultat, prestationer m.m.
 - styrning, uppföljning och kontroll samt säkerhet i redovisningssystem.
 - delårsrapport och årsredovisning (vilket för de kommunala bolagen görs av yrkesrevisorn).

Fördjupad granskning:

- Omfattar specifika områden där revisorerna behöver fördjupad kunskap och där tillräckliga revisionsbevis inte kan erhållas inom ramen för den grundläggande granskningen för att säkerställa tillräckligt underlag inför uttalandet i revisionsberättelsen.
- Den fördjupade granskningen kan ske inom hela revisionsuppdraget och avse verksamhet/resultat, processer och rutiner, styrning och intern kontroll samt räkenskaper. En fördjupad granskning kan vara nämndspecifik, nämndgemensam eller kommunövergripande.

Årlig granskning bygger på riskanalysen

Den årlig granskningen skall vara så grundläggande och tydlig som möjligt samt bygga på en riskanalys:

- **Riskanalysen** ligger till grund för alla granskningsinsatser. Även den grundläggande granskningen ska således bygga på en riskanalys. Det innebär att upplägget av grundläggande granskning kan komma att variera för de olika revisionsobjekten, beroende på vad som kommer fram i riskanalysen.
- I **God revisionssed** framgår att granskningen ska vara så omfattande att revisorerna årligen kan pröva och uttala sig om ansvarstagandet för samtliga revisionsobjekt. Granskningen skall ge underlag för att bedöma revisionsobjektens styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisningssystem och rutiner samt måluppfyllelse.

Sammanfattning revisorernas uppdrag enligt god sed 2018

Grundläggande granskning (basgranskning)

- varje år för styrelse och nämnder
- löpande insamling av fakta och iakttagelser
- ger underlag att bedöma styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i system och rutiner, måluppfyllelse (resultat, prestationer mm)

Fördjupad granskning

- kompletterar den grundläggande granskningen i den omfattning som behövs för ett tillräckligt underlag
- motiveras av riskanalysen
- kan ske inom hela revisionsuppdraget

Granskning av delårsrapport och årsredovisning

- varje år
- omfattning och inriktning beror på bedömning i den grundläggande och fördjupade granskningen

Planering och riskbedömning

Riskbedömning

Genomförande

Underlag för den årliga revisionsplan är de bedömningar avseende väsentlighet och risk (riskbedömning) som gjorts i samband med de årliga träffarna med nämndernas presidier samt revisorernas verksamhetsbesök/träffar i övrigt. Utöver detta nyttjas minnesnoteringar från revisionsmöten samt övrig kunskap (tex från tidigare år) och relevant material inklusive lagstiftning samt händelseutveckling.

- Årligen upprättas extern riskbedömningsunderlag med stöd av PwC.
- Månatliga omvärldsanalyser sker och rapporteras av PwC.
- Revisorerna rapporterar fortlöpande iakttagelser vilka kan ha påverkan på revisionens planering. Dessa iakttagelser dokumenteras i särskild **risklista** (liksom inspel från PwC).
- Uppdatering av **risklistan** och planering sker vid varje möte med revisionen.
- Revisionsplan upprättas årligen över årets planerade aktiviteter. Denna kommuniceras fortlöpande med kommunen.

”Fullmäktiges målsättningar”

1. Årligt riskbedömningsunderlag
2. Analys av årets grundläggande granskning
3. Uppföljning av tidigare gjorda granskningar inklusive svar
- 4. Årlig revisionsplan**
5. Kommuniceras med nämnder och beredningar

Grundläggande granskning i Marks kommun

Grundläggande granskning i Marks kommun – genomförs årligen

Uppdrag och omfattning

Årligen genomförs en grundläggande granskning av nämndernas verksamheter. Syftet är att få en dokumenterad granskning av över hur nämnderna planerat, styrt och följt upp samt redovisat sina uppdrag.

Områden som kan omfattas redovisas till höger.

Genomförande och rapportering

Grundläggande granskning genomförs via protokollgranskning, kontroll av verksamhetsplan och uppföljning av verksamhetsplaner samt genomgång av riskbedömningar och internkontrollplaner. Regelbundna överläggningar sker med tjänstemän och förtroendevalda under året.

Presidieöverläggningar med strukturerade frågor sker regelbundet. Övriga besök planeras in löpande under året.

Granskningen genomförs med stöd av PwC och rapporteras i sammanfattande PM årligen.

- Reglemente; aktuellt
- Omvärldsanalys och flerårsplan (lagstiftning och behov)
- Delegationsordning; aktuell?
- Utbildningsplan förtroendevalda
- Förteckning över av nämnden beslutade styrande dokument – hur ajourhålls dessa?
- Attestbeslut
- Dialog med KS och KF
- Verksamhetsplan
- Riskbedömning inklusive oegentligheter och förtroendeskada
- IK-plan
- Protokoll
- Verksamhetsuppföljning under löpande år (ek + vht) inklusive efterlevnad av ekonomiska styrprinciper
- Investeringsredovisning
- Projektstyrning i förekommande fall
- Verksamhetsberättelse
- Uppsiktsplikt nämnder, bolag och stiftelser (gäller KS)
- KS samlade bedömning/utvärdering av kommunens interna kontroll (gäller KS)

Protokollsgenomgång per nämnd

1. Revisorerna läser nämnders protokoll enligt fördelning
2. Fokus på styrning, ledning och uppföljning
3. Läsning av kallelser, övriga handlingar och protokoll
4. Noteringar av väsentliga iakttagelser och rapportering till övriga revisorer
5. Gemensam analys av eventuell påverkan på revisionsplan
6. Återkoppling av grundläggande granskning till nämnden eller dess presidium

Samtliga revisorer läser nämnders protokoll och återkopplar iakttagelser till revisionens möten.

Fördjupade granskningar

Fördjupade granskningar

- Fördjupade granskningar genomförs årligen baserat på revisorernas bedömning av väsentlighet och risk.
- De fördjupade granskningarna specificeras i den årliga revisionsplanen.
- Inför varje fördjupad granskning upprättas en projektplan vilken skall godkännas av revisorerna.
- Granskningen genomförs med stöd av PwC och rapporteras till revisorerna.
- Varje fördjupade granskning översänds till granskad nämnd/styrelse för yttrande med följebrev.
- Revisorerna följer regelbundet upp gjorda granskningar och erhållna svar inom ramen för sin planering och årlig revisionsplan.

Finansiell revision

Finansiell revision – genomförs årligen

- ❑ Den finansiella revisionen syftar till att fullmäktige och externa intressenter skall få en rättvisande bild över kommunens finansiella rapportering i delårsrapport och årsredovisning.
- ❑ Revisorerna granskar årligen delårsrapport per augusti (översiktligt) samt årsredovisning i enlighet med god revisions sed i kommunal verksamhet.
- ❑ Därutöver granskar revisorerna årligen avstämningsrutiner, skatter och avgifter, översiktlig intern kontroll mm som ett led i att säkerställa en rättvisande finansiell rapportering.
- ❑ Granskningen genomförs med stöd av PwC och rapporteras årligen.

Rättvisande räkenskaper

1. Översiktlig granskning av delårsbokslut (aug)
2. Granskning av årsredovisning
3. Samråd med lekmannarevisorer kring bolagen
4. Samråd med KS och KF:s presidier kring resultat och iakttagelser
5. Uppföljning och råd/stöd till förvaltningen – beaktat i revisionsplanering?

Intern styrning och kontroll

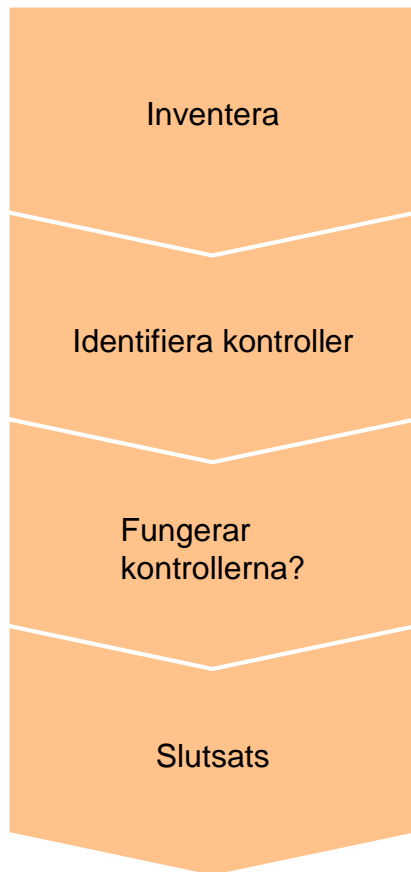
Intern styrning och kontroll

- ❑ Kommunens revisorer har som strategi att under mandatperioden 2019 – 2022 granska och pröva hur den interna kontrollen fungerar i ett antal kommungemensamma processer. Granskningarna syftar ytterst till att bedöma om tillräckliga rutiner föreligger i väsentliga processer.
- ❑ Urval av granskningsområden sker årligen och dokumenteras i revisionsplanen.
- ❑ Nämndernas egna riskbedömningar och intern kontrollplaner samt utvärderingen av dessa är en viktig bas för revisorernas granskning.
- ❑ Uppföljning av tidigare gjorda granskningar är ett viktigt led i denna granskning.
- ❑ Granskningen sker med stöd av PwC och rapporteras skriftligen.

”Ordning och reda”

1. Under mandatperioden granskas och prövas den interna kontrollen i väsentliga processer vilka utgör grund för den finansiella rapporteringen.
2. Processerna granskas oberoende av riskbedömning med beaktande tidigare erfarenhet, nya system samt gjorda iakttagelser.
- 3. Inleds med en samlingsplan som inventerar system och kontrollområden.**
4. Prioritering sker av ordningsföljd av granskningar
5. Uppföljning av iakttagelser planeras

Granska intern kontroll

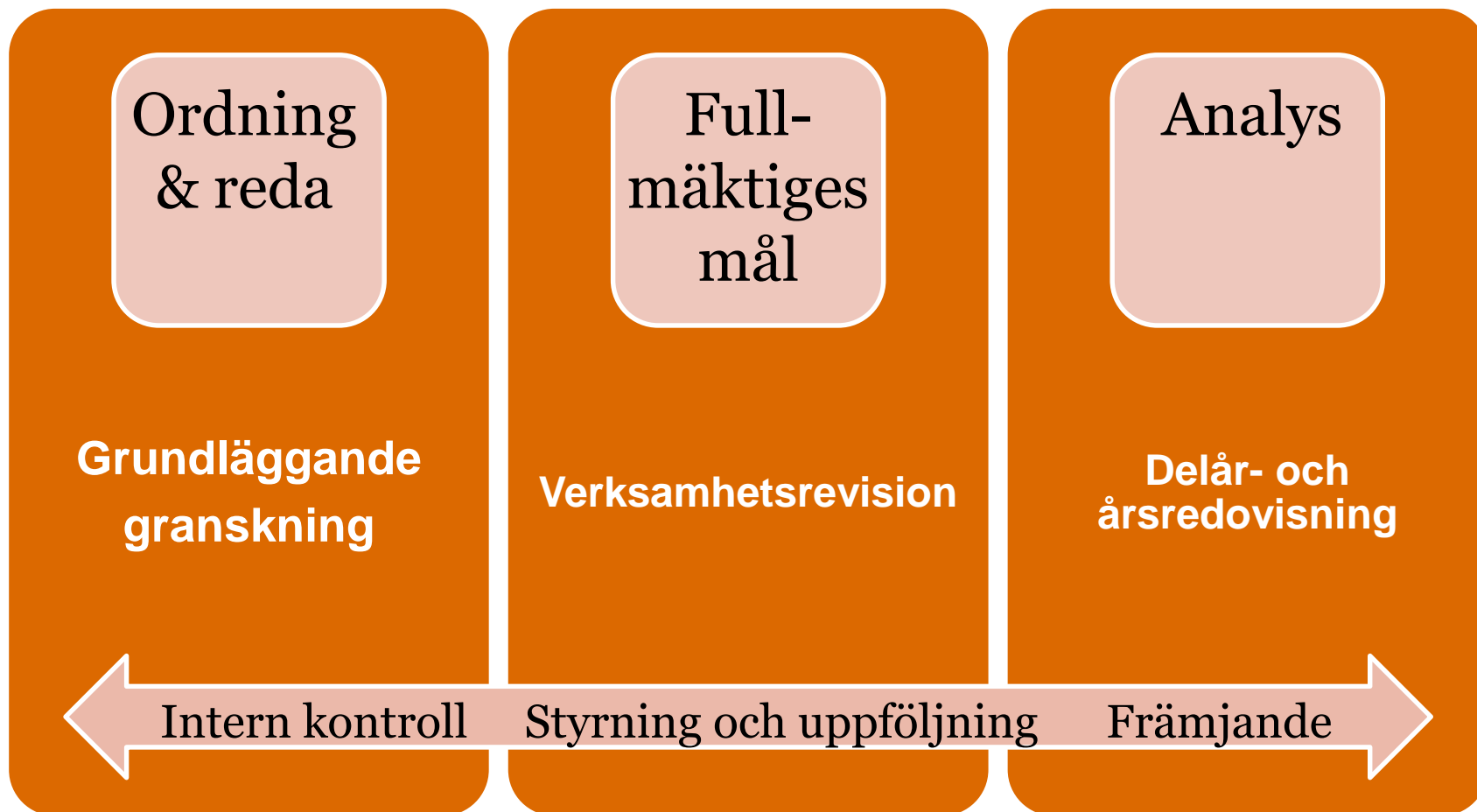
- Vilka flöden finns?
- Är kontrollaktiviteter relevanta?
- Är kontrollerna införda? Finns detta dokumenterat?
- Är den interna kontrollen tillräcklig?

Kommunikation, dialog, prövning mm

Kommunikation och dialog

- ❑ Revisorerna har minst två överläggningar årligen med fullmäktiges presidium.
- ❑ Revisorerna har regelbundna överläggningar med kommunstyrelsens presidium.
- ❑ Revisorerna har regelbundna överläggningar med nämndernas presidier; minst en gång årligen. I inledningen av varje mandatperiod, samt vid behov, träffar revisorerna hela nämnderna.
- ❑ Revisorerna medverkar på fullmäktiges möten i anledning av sin granskning; genomförd granskning föredras muntligen för fullmäktige för att öka genomslaget i utförd granskning.
- ❑ Färdigställda rapporter publiceras på kommunens hemsida.
- ❑ Revisorernas granskning begränsas till tillgängliga resurser. Fullmäktiges presidium utgör revisionens budgetberedning.

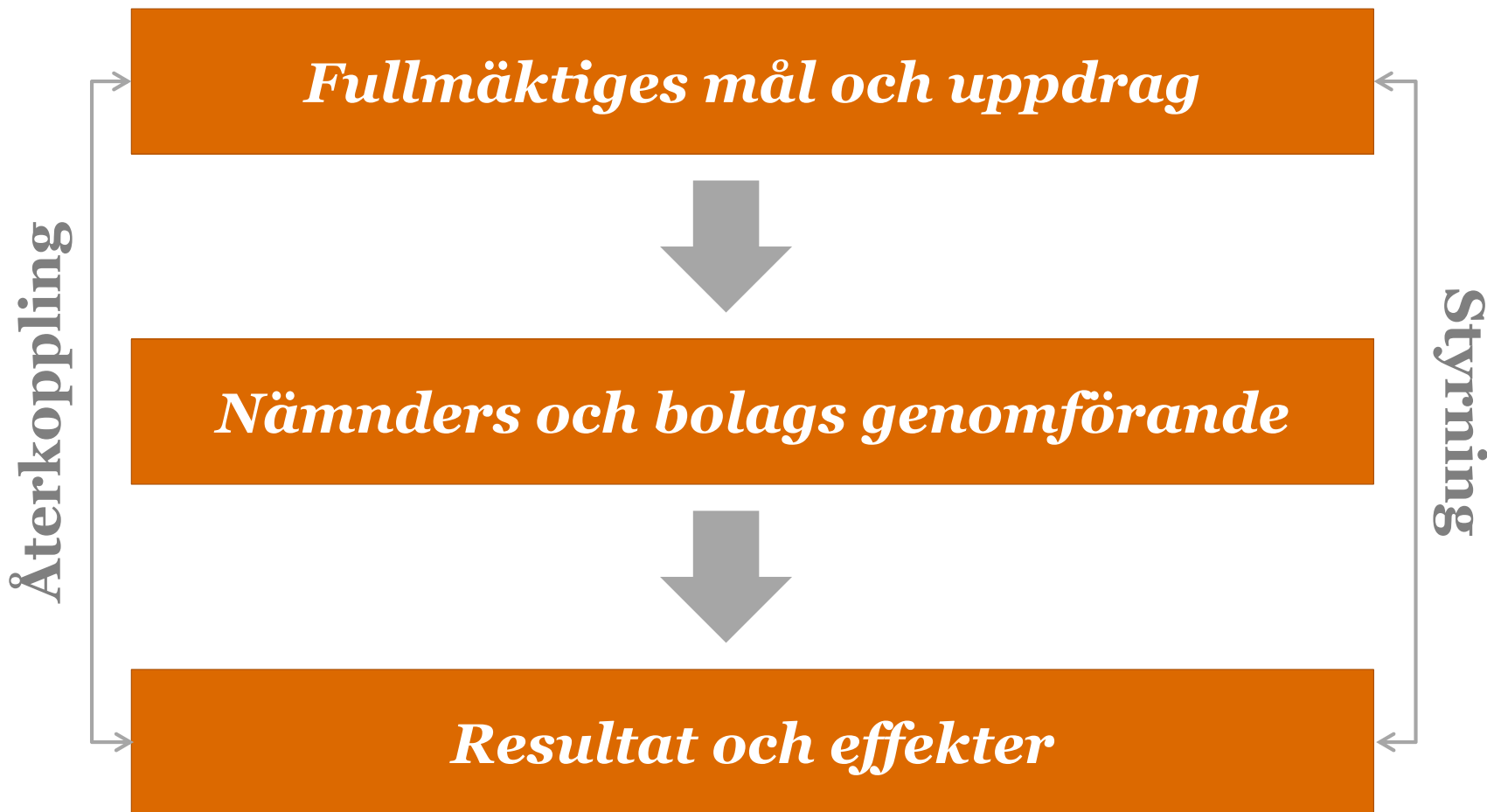
Revisionsstrategi

8 grunder för kritik från revisionen – utgångspunkter från vår prövning av ansvar

- Bristande måluppfyllelse, ohörsamhet till mål och riktlinjer fastlagda av fullmäktige eller föreskrifter
- Bristande styrning, ledning, uppföljning och kontroll
- Förtroendeskada eller annan immateriell skada
- Ekonomisk skada
- Obehörigt beslutsfattande
- Icke lagenlig verksamhet, brottslig gärning
- Otillräcklig beredning av ärenden
- Ej rättvisande räkenskaper

Verksamhetsgranskning...

Följ oss på

Tack för uppmärksamheten...

Fredrik Carlsson

010 - 213 10 69

fredrik.carlsson@pwc.se

© 2019 PwC. All rights reserved. Not for further distribution without the permission of PwC.

"PwC" refers to the network of member firms of PricewaterhouseCoopers International Limited (PwCIL), or, as the context requires, individual member firms of the PwC network. Each member firm is a separate legal entity and does not act as agent of PwCIL or any other member firm. PwCIL does not provide any services to clients. PwCIL is not responsible or liable for the acts or omissions of any of its member firms nor can it control the exercise of their professional judgment or bind them in any way. No member firm is responsible or liable for the acts or omissions of any other member firm nor can it control the exercise of another member firm's professional judgment or bind another member firm or PwCIL in any way.